

El fortí d'Horta

Les ruïnes d'una fortalesa de les guerres carlines ocultes prop del Parc del Laberint

Les ruïnes del fortí d'Horta | Dani Cortijo

Sabíeu que a Collserola, a tocar del Laberint d'Horta, podem trobar les ruïnes d'una fortificació de la I Guerra Carlina amb diversos murs encara dempeus on encara s'hi poden veure les espitlleres des de les quals es podia disparar? Es tracta del Castell-Fortí d'Horta i sorprenentment, és un lloc molt desconegut tot i estar en un indret que en el seu moment va ser bastant estratègic.

I com hi podem arribar? No és fàcil de trobar, ja que els camins d'accés es troben plens de malesa i fins i tot ens pot costar arribar-hi tot i conèixer la ubicació amb GPS. S'ha de passar per llocs on no hi ha camins ben marcats, una mica camp a través, però us puc donar algunes pistes que de ben segur us permetran arribar-hi:

El primer que hem de fer és arribar fins al carrer Germans Desvalls, passant al costat del centre de menors de Can Llupià vorejant la part nord del Parc del Laberint d'Horta, seguint el traçat del GR-6 (Barcelona-Montserrat). Tot just deixar la part asfaltada i començar a trepitjar terra trobarem el primer i darrer senyal que ens donarà pistes de la ubicació del Castell Fortí d'Horta.

El senyal que indica les ruïnes del fortí d'Horta Foto: Dani Cortijo

La clau per no perdre's és seguir el traçat d'unes antigues pilones de formigó que sembla que antigament haguessin servit per delimitar la zona amb tanques. Un cop arribem a la darrera pilona, a la part més alta, ja podem veure rere els matolls, les restes d'aquesta antiga fortificació militar.

Malgrat que el vandalisme i l'abandonament encara queden dempeus, alguns dels murs del fortí de planta rectangular, les restes de dues torres semicirculars ubicades als vèrtexs en diagonal i algunes de les parets interiors. Es veuen perfectament les obertures d'espitllera que servien per tenir el màxim angle de tir des de l'interior exposant la menor part possible a l'enemic. Des d'allà, malgrat l'abundant vegetació que l'envolta encara es poden tenir bones vistes de Barcelona, però hem de pensar que en aquella època segurament no hi hauria vegetació al costat del fortí i la visibilitat devia ser òptima.

Les ruïnes del fortí d'Horta Foto: Dani Cortijo

I quan i per quin motiu van instal·lar allà un edifici militar d'aquestes característiques? En aquell moment (1833-1840) Catalunya era un dels principals focus de conflicte en la Primera Guerra Carlina. Una guerra que va enfrontar molt violentament els partidaris d'Isabel II (liberals Isabelins) contra els partidaris del seu oncle Carles Maria Isidre (absolutistes Carlins). Dos models polítics, econòmics i socials enfrontats en una de les moltes guerres civils cruentes que es van viure al segle XIX.

Barcelona, com la majoria de grans ciutats aleshores, era un dels principals bastions liberals, tot i que el nivell d'exaltació i descontentament social que es vivia a la ciutat va ocasionar revoltes contra els mateixos governants liberals, precisament acusant-los de reprimir el poble i no actuar amb contundència contra el carlisme. Aquest fou el cas de la I Bullanga Barcelonina de 1835 en què bona part dels convents de la Barcelona emmurallada van ser incendiats i destruïts en un sol dia pel fet de ser acusats els frares d'aliats dels carlins, entre altres motius.

Les ruïnes del fortí d'Horta Foto: Dani Cortijo

En aquest context profundament violent i inestable, l'aleshores Capità General de Catalunya Manuel Llauder va intentar evitar la penetració de partides carlines al pla de Barcelona des de Collserola, reforçant algunes de les principals entrades a aquest territori.

Es cercaren llocs estratègics amb bona visibilitat i cobertura de foc sobre artèries de comunicació per a reforçar-los de cara a la defensa de la ciutat. El fortí de Sant Pere Màrtir, que també havia estat escenari de batalles durant la Guerra dels Segadors i la del Francès (i també posteriorment durant la Guerra Civil del 36-39 (<https://www.naciodigital.cat/noticia/171524/pont/esplugues/darrera/resistencia/capital>)) va ser reforçat i s'hi instal·la fins i tot un telègraf òptic per comunicar-se amb Corbera de Llobregat, a l'altra banda de la muntanya.

En el cas de la fortalesa que ens ocupa, tenia com a objectiu controlar una de les principals vies de comunicació des del Vallès cap al Pla de Barcelona a través de Collserola, camí que actualment encara segueix funcionant com a GR per anar fins Sant Cugat i que ens pot portar fins a Montserrat.

Ah! Si hi aneu, porteu calçat adequat i sobretot pantalons llargs si no voleu tornar a casa amb les cames esgarrinxades!